בודקו שכונות שכונות "אבדה בו שכבת זרע חדש בודקו במחט שחוק בודקו בחמה תנא אין שכונה פחותה משלש אצבעות *ת"ר 'בגד שאבד בו כלאים הרי זה *לא ימכרנו לעובד כוכבים ולא יעשנו מרדעת לחמור 'אבל עושה ממנו תכריכין למת אמר רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא א"ל אביי ואי תימא רב דימי והא א"ר מני א"ר ינאי לא שנו אלא לספדו אבל לקוברו אסור א"ל לאו איתמר עלה א"ר יוחנן 'אפילו לקוברו ור' יוחנן לטעמיה *דא"ר יוחנן מאי דכתיב °במתים חפשי כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא "בגד שאבד בו כלאים צובעו ומותר א"ל רבא לרפרם בר פפא מנא ליה לסבא הא א"ל מתני' היא דתנן בודק עד שמגיע לסלע ואי ליכא אימר עורב נטלה הכי נמי עמרא וכיתנא בהדדי לא סליק להו צבעא וכיון דלא ידיע אימר מנתר נתר אמר רב אחא בריה דרב ייבא משמיה דמר זוטרא האי מאן דרמי חוטא דכיתנא בגלימיה דעמרא ונתקיה ולא ידע אי נתיק אי לא נתיק שפיר דמי מ"ט מדאורייתא שעטנז כתיב *עד שיהיה שוע טווי ונוז ורבנן הוא דגזרו ביה וכיון דלא ידע אי נתקיה שרי מתקיף לה רב אשי אימר או שוע או טווי או נוז והלכתא כמר זוטרא מדאפקינהו רחמנא בחדא לישנא ת"ר בגד צבוע מטמא משום כתם רבי נתן בר יוסף אומר 'אינו מטמא משום כתם שלא תקנו בגדי צבעונין לאשה אלא להקל על כתמיהן תקנו מאי תקינהו אלא שלא הותרו בגדי צבעונין לאשה אלא להקל על כתמיהן הותרו מכלל דאסירי אין א) 'דתנן בפולמוס של אספסינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס בקשו לגזור על בגדי צבעונין אמרי הא עדיפא כדי להקל על כתמיהן: **מתני'** ב) 'שבעה סמנין מעבירין על הכתם רוק תפל ומי גריסין ומי רגלים ונתר ובורית קמוניא

°תהלים פח

א) סוטה מט. גיטין ז. ב) סנהדרין מח: פ"ש וזבחים לה.

רש"י

בודקו שכונות שכונות. כל שלש ושלש אצבעות לבד: במחט. מקום הזרע קשה והמחט מתעכב ליכנס בו: חדש אין נבדק בחמה לפי שהוא עב ומהודק אבל שחוק נבדק בחמה שוטחו כנגד עיניו מקום הזרע הוי סתום ואין החמה נראית כנגדו כל כך: שאבד בו כלאים. שלא היה מכיר חוט הצמר כנגד הפשתן שנתקו וכשר: לא ימכרנו לעובד כוכבים. דאתא העובד כוכבים ומזבן ליה לישראל: צובעו ומותר. שעל ידי הצבע הוא ניכר כדמפרש בגמרא וכיתנא לא שליט בהו צבעא כי הדדי שהפשתן קשה לקבל הצבע יותר מן הצמר ואי לא מינכר בצבעא תלאי נפל: מגליה לסבא הא. דסמכינן אהכי: שוע. לשון חלק תרגום של חלק* שעיע. כלומר שיהו חלוקין יחד במסרק: וטווי. יחד: ונוז. ארוג. ורבנן הוא דגזור בארוג שלא שוע וטווי: להקל על כתמיהן. שאין הכתם ניכר בו כמראה דם גמור: בפולמוס. חיל: אירוס. מפרש בגמרא בסוטה (דף מט:) טבלא דחד פומא והיינו זוג המקשקש: **מתני'** מעבירין על הכתם. שאין הדם בטל עד שיעבירו כולן עליו: רוק תפל. לקמן מפרש שלא טעם כלום כל אותו היום קודם לכן והיינו תפל בלא טעם: מי גריסין. מפרש לקמן:

קמוניא

תוספות

בודקו שכונות שכונות. תימה דמשמע דאם לא נמצא טהור ותימה דאמר לעיל לר"מ כל דבר שבחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע לך טומאה היכן היא ואפילו רבנן לא פליגי אלא גבי דם כדאמרן לעיל האי דם מהיכא אתי וי"ל דהכא נמי דמי לגל דשמא מעלמו הלך או נתכבס על ידי שום דבר ולאו אדעתיה ואפשר דאפילו ר"מ מודה הכא דשכיח טפי מלמימר שרב בא ונטלה: **בגד** שאבד בו כלאים לא ימכרנו לעובד כוכבים. וא"ת וליבטיל ברובא כדפרכינן בסוף תמורה (דף לד.) גבי שער נזיר שארגו בבגד ידלק וליבטיל ברובא ומשני בגלפרתא שארג בו צורה לשור דחשיב ולא בטיל וי"ל דלא שייך בטול ברוב א) אלא כשהאיסור מעורב בהיתר אבל כלאים ששניהם היתר ונאסרין על ידי תערובות כך אסור המרובה כמו המועט: **לא** ימכרנו לעובד כוכבים. פרש"י דנקט אבד שאם היה מכירו נותקו מן הבגד ומותר וכן י"ל שהיה מותר למוכרו לעובד כוכבים אם היה ניכר אף בלא נתיקה וכן לעשות מרדעת לחמור וכל שכן תכריכים למת כיון שהכלאים ניכרין לא קני ליה ישראל מעובד כוכבים וכן המרדעת לא חיישינן דלמא מימליך לעשות בגד כדתנן במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) מרדעת החמור ותכריכי המת אין בהם משום כלאים אי נמי לא חיישינן בשדה מרדעת שיעלנה על כתפו דתנן התם סיפא לא יעלה את המרדעת על כתפו ואפי' להוליך בה את הזבל אבל בהעלאה לא גזרינן הואיל ואין דרכה בהעלאה דמן התורה לא אסור אלא העלאה אבל להציעו תחתיו שרי ורבנן גזרו אפילו עשר מצעות זו ע"ג זו בשאר כלאים אסור העלאה ובאין דרכו בהעלאה שרי להציעו תחתיו ואפילו מדרבנן ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן אבל אבד בו כלאים אסור למרדעת אע"ג דאין דרכו בהעלאה והיינו טעמא דתנן במסכת כלאים (שם מ"ב) הכרים והכסתות אין בהם משום כלאים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן לפי שאין דרכן בהעלאה לא גזרו חכמים בהעלאתן ובמרדעת נמי בעינן שלא יהא בשרו נוגע בהם דהו ליכא למיחש לכליכה נימא. וכל שכן אם לא אבד ואבד דנקט לרבותא: **אבל** עושה אותם תכריכין למת. דאע"ג דאסירא כדפרישית דתכריכי המת שרו כדאמר במסכת כלאים (פ"ט מ"ד) תכריכי המת אין בהן משום כלאים דכיון דאסורי בהנאה לא מתמשי בהו ולא אתי לזבוני לעובד כוכבים וא"ת והאיכא לועג לרש שמלבישו בדבר האסור ומראה לו שאין לו עוד חלק במצות כדאמר בהתכלת (מנחות דף מא.) גבי ציצית והיינו טעמא ולאו רמינן ליה משום לועג לרש ופרשב"ם דאין בו איסור ואפילו לחי כי האי גוונא שאין המת נהנה בו וקשה דהא ציצית נמי אין האי חייב בו אם אין בו הנאה לבישה ומוכרי כסות דפטירי מכלאים פטורים נמי מציצית ומפרש רבינו תם דדוקא שייך לועג לרש בציצית משום דשקולה כנגד כל המצות כדנפקא לן במנחות (דף מג:) שזוכרים את כל מצות ה' והא דאמר בפרק מי שמתו (ברכות דף יח.) (רבי לרבי חייא) אמר ליה א) דליה לכנפך דלא לימרו למחר באין אצלנו ועכשיו מלעיגים אותנו אע"ג דיש למתים ציצית מכל מקום מה שאנו מראים עצמנו בפניהם מקיימי מצות והם אינם מצווין קרי לועג לרש ואם תאמר ועכשיו שאנו רגילין להסיר ציצית מטליתות המתים היאך הוא זה והא אמרינן במנחות (דף מא.) שלכתחילה צריך ליתן ציצית בבגדי המתים משום לועג לרש וכמתי מדבר מוכח בהמוכר הספינה (ב"ב דף עד.) שהיה להם ציצית מיהו מהא לא קשה שבכל ט' באב היו נכנסים בקבריהם חיים ולמחר הכרוז יצא הבדלו חיים מתוך המתים כדאיתא באיכה רבתי אבל על מנהגנו יש לתמוה מכח ההיא דהתכלת (מנחות דף מא.) ואור"י דבימי חכמים שכולן היו לובשים ציצית אם לא היה להם גם במותם לעג גדול היה שדומה כמו שהיו אומרים הואיל ומת אין צריך עוד ציצית אבל עכשיו שאין הכל לובשים ציצית בחייהם אם ישימו ציצית לכולן הוא יותר לועג לרש שבחייו לא קיים ובמותו יקיים ואם ישים למי שהיה לו בחייו ולא למי שלא היה לו יתביישו האחים כדאמרינן בפ' בתרא (לקמן דף עא.) כראשונה היו מטבילין על גב נדות מתות והיו החיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין על הכל ועוד יש קצת סמך למנהגנו שמסירין ציצית ממסכת שמחות (פי"ב) שאבא שאול צוה את בניו קברוני תחת מרגלותיו של אבי והתירו תכלת מציציותי מיהו טעמא של אבא שאול לא נתברר ב): **אמר** רב יוסף זאת אומרת מצות בטלות לעתיד לבא. תימה אמאי לא קאמר רב יוסף מילתיה אמתניתין דכלאים דתנן בהדיא תכריכי המת אין בהם משום כלאים וי"ל דמהך מתניתין לא משמע אלא שכל זמן שהוא מת אין עליו משום איסור כלאים אבל הך דקתני דלכתחלה עושה לו תכריכין מכלאים אע"פ שכשיעמוד לעתיד יעמוד במלבושיו שנקבר בהן שמע מינה שמצות בטלות לעתיד לבא: **שוע** טווי ונוז. פירש"י תרגום של חלק שעיע שחולקין אותו יחד במסרק וטווי יחד ונוז ארוג ורבנן גזור בארוג בלא שוע וטווי וקשה דא"כ כלאים בציצית היכי משכחת לה דאיצטריך קרא למשרי והלא חוטי תכלת חלוקין במסרק וטווי לבדם וע"כ דאי נוז ארוג הוא מאי פריך ולימא או שוע או טווי או נוז היכא יהיה שוע או טווי כלאים בלא נוז שהאריגה היא החיבור ועוד דלמה לי קרא דנוז לאריגה מיחדו נפקא דדרשינן מינה ג) שתי תכיפות וכל שכן ארוג ומפרש רבינו תם דמדאורייתא שעטנז כתיב עד שיהיה שוע טווי ונוז שוע כל אחד לבדו וכן נמי טווי וכן נוז לבדו ואחר כך יחדיו לחברם ופירוש נוז היינו שזור כדאיתא במשניות (כלאים פ"ט מ"ח) נח נלוז ומליז הוא לאביו שבשמים לאמור"ש הוא בלע"ז לשון עקש ופתלתול (דברים לב) ומשום הכי איצטריך קרא למשרי כלאים בציצית שחוטי הציצית שזורין כדאיתא בספרי פתיל תכלת טווי ושזור אין לי אלא תכלת לבן מנין תלמוד לומר (אמרה) תורה תן תכלת ותן לבן מה תכלת שזור אף לבן שזור וארוג נפקא לן מיחדו כדפרישית ותוספתא דכיתא מיירי בשלא נשזר ופריך ולימא או שוע כל אחד לבדו ואחר כך חברם או טווי כל אחד לבדו ואחר כך חברם או נוז כל אחד לבדו וחברם לאחר כך ומשני דהלכה כמר זוטרא מדאפקינהו קרא בחד לישנא: [וע"ע תוס' יבמות ה: ד"ה עד שיהא]:

א) [נ"ל ר' מאיר (ר' יוחנן)] ב) [וע"ע תוס' ברכות יח. ד"ה למחר ותוס' פסחים מ. ד"ה לא ותוס' ב"ב עד. ד"ה פסק ותוס' פ"ה סב: ד"ה אבל] ג) [יבמות ה:]

אמר

מוסף רש"י

ראה לעיל דף ס ע"ב למטה

הגהות מהר"ב רנשבורג

תוספי הרא"ש

תוספי הרא"ש